

ANALÝZA

4. 12. 2013

Komentář: Vývoj na trhu práce ve 3. čtvrtletí 2013

Vývoj na českém trhu práce zůstal ve 3. čtvrtletí 2013 nejistý. Zatímco výsledky Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) v domácnostech ukazují meziroční **nárůst celkové zaměstnanosti**, výsledky podnikové statistiky ČSÚ naopak vykazují značný pokles počtu zaměstnanců: průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách se proti stejnému čtvrtletí předchozího roku snížil o 48,7 tisíc osob a průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané poklesl o 46,3 tisíc osob.

Dochází k nárůstu „drobných“ zaměstnání, což potvrzují i dlouhodobější analytické výsledky VŠPS: průměrný počet obvykle odpracovaných hodin jednoho zaměstnance se za dva poslední roky snížil ze 41,1 na 40,5 h/týden, tedy o 1,5 %, a podíl pracujících na částečný úvazek vzrostl takřka o čtvrtinu. Výrazně roste také podíl zaměstnanců pracujících na dobu určitou.

Zaznamenáváme **rozšiřování šedé zóny** zaměstnanosti (melouchy, řetězení dohod o provedení práce, DPČ apod.), někdy nazývané jako flexibilní formy zaměstnávání, které zaměstnancům poskytují jen velmi malou jistotu do budoucna.

Z pohledu jednotlivých odvětví je trend v zaměstnanosti nejednoznačný, podle výsledků podnikové statistiky je nejvíce postižené stavebnictví, kde meziročně ubylo 17,8 tis. pracovních míst, což je pokles o 7,5 %. Také ve zpracovatelském průmyslu a zemědělství došlo k meziročnímu propadu počtu zaměstnanců o 1,1 %, resp. o 1,6 %. V sektoru služeb je situace stabilizovanější s výjimkou ubytování, stravování a pohostinství, kde došlo k poklesu o 5,9 %.

Výrazné je navýšení počtu zaměstnanců v odvětví **veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení** o 8,7 tis., což je 3,2 %. Nárůst se netýká centrálních úřadů (ministerstev), kde došlo naopak k poklesu o 1,6 tis. Jde především o úroveň krajů a obcí, kde vzrostl počet zaměstnanců o více jak osm tisíc. Zde se projevil vliv veřejně prospěšných prací, dotovaných z evropských fondů, na které byla zaměstnána cca desítky tisíc osob. V předchozím roce 2012 byly tyto práce zajišťovány lidmi mimo evidenční počet v rámci tzv. veřejné služby. Podstatně menší vliv mělo ohlášené navyšování kapacit úřadů práce, určených pro boj s nezaměstnaností, kde ve 3. čtvrtletí přibylo šest set míst.

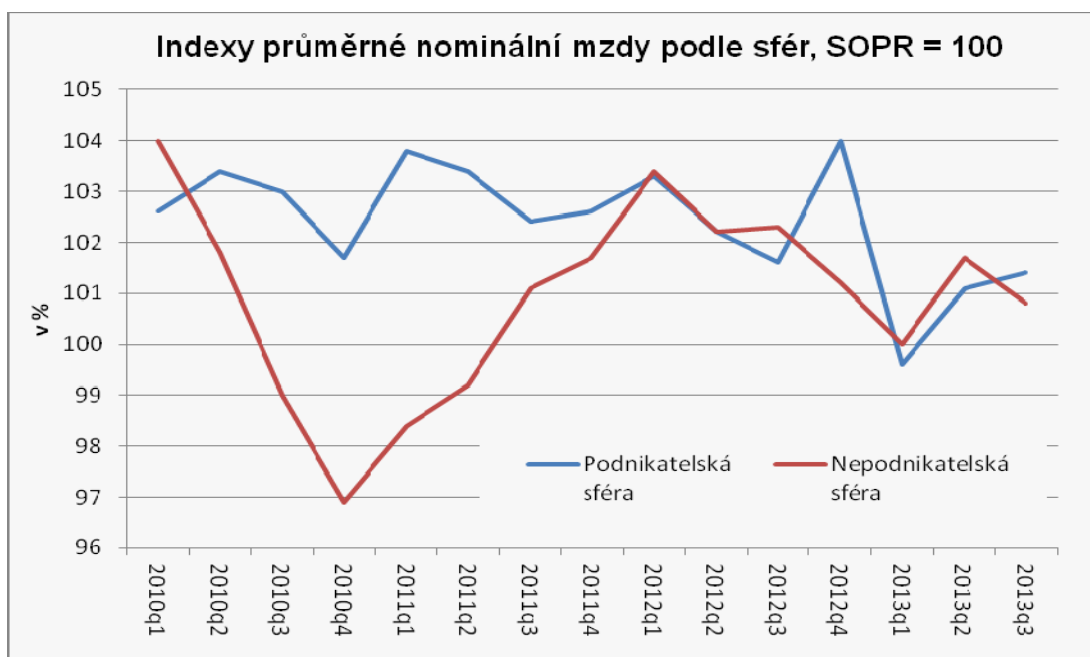
Mzdový růst ukazuje setrvávání **velmi nízkého tempa**. Nominální nárůst průměrné mzdy o 1,3 % je čtvrtý nejnižší za posledních deset let. Z hlediska vývoje kupní síly je důležité zpomalení růstu spotřebitelských cen (inflace), který se dostal na hodnotu indexu 101,2. V předchozích obdobích vysoká inflace devastovala mzdové nárůsty, takže docházelo k propadům reálné kupní síly výdělků, i když nominální růst mezd byl třeba výraznější. Aktuálně reálná mzda ve 3. čtvrtletí 2013 vzrostla o 0,1 %.

Pro časové srovnání je nutné vzít v potaz, že 3. čtvrtletí 2013 mělo o tři pracovní dny více než stejné čtvrtletí předchozího roku, takže nejsou srovnávána období se zcela shodnými charakteristikami.

ANALÝZA

V nepodnikatelské sféře, závislé na státním rozpočtu, vzrostl průměrný plat nominálně o 0,8 % a reálně poklesl o 0,4 %. Lepší výsledek byl v podnikatelské sféře, kde je mzdový vývoj tradičně rozkolísanější, neboť je ovlivňován aktuální situací na trhu - nominální růst průměrné mzdy zde dosáhl 1,4 %, což v reálném vyjádření znamená nárůst o 0,2 %. Meziročně se snížil podíl mimořádných odměn v průměrné mzdě v podnikatelské sféře, nižší byl také vliv přesčasové práce.

V dlouhodobějším pohledu je vidět postupné sblížení vývoje v obou sférách, viz graf:

Z hlediska jednotlivých odvětví je vývoj velmi diferencovaný, v sedmi sekcích CZ-NACE došlo k poklesu průměrné nominální mzdy, nejvýrazněji ve stavebnictví o 2,3 %; ve zbylých najdeme nárůsty až do 3,9 % v zemědělství, kde však absolutní úroveň zůstává pod celkovou průměrnou mzdou v ČR.

V krajském profilu došlo k výraznějším mzdovým růstům v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji (shodně 2,2 %), naopak v hlavním městě Praze vzrostla průměrná mzda nejméně (0,3 %).

Do Rychlé informace je letos nově zařazován také údaj o mzdovém **mediánu**. Ten je vypočten z matematického modelu distribuce výdělků, ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed rozdělení. Zobrazuje tak střední, tedy běžnou mzdovou úroveň. Vzhledem ke stále se prohlubujícím rozdílům ve výdělcích byl medián ve 3. čtvrtletí 2013 o 3 505 Kč nižší než aritmetický průměr (průměrná mzda) a činil 21 331 Kč. Osmdesát procent zaměstnanců pobíralo mzdy v rozmezí 10 837 Kč až 39 603 Kč, decilový poměr zůstal na úrovni loňského roku (3,7).

Mzdová úroveň žen (medián 19 061 Kč) byla podstatně nižší než u mužů (23 197 Kč), jejich mzdová nerovnost byla také nižší: decilový poměr u žen byl 3,3, zatímco u mužů 3,8.

* * *

ANALÝZA

Rozhodnutím vlády došlo od 1.8.2013 ke zvýšení **minimální mzdy** o 500 Kč na 8 500 Kč. Vzhledem k tomu, že podíl osob vydělávajících takto nízké mzdy je nevysoký (dle údajů za rok 2012 se v oblasti mezd do 10 000 Kč hrubého nalézalo jen 4,4 % zaměstnanců), nebylo možné očekávat, že by tento krok mohl výrazněji ovlivnit vývoj na trhu práce.

Autor: Dalibor Holý

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ

Tel.: +420 274 052 694

E-mail: dalibor.holy@czso.cz